

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการทักษะด้านการคิดเชิงบริหาร เด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในจังหวัดเชียงราย

Predictive Factors of Parental Behaviors on Promote Development of Executive Functions (EF) Skills among Early Childhood in Chaing Rai Province

อุษารักษ์ โทหิณง* พิมรัตน์ บุญยะภักดิ์ ศลิษา โกดีย์

Usa Thohinung* Pimrat Boonyapuk Salisa Kodyee

สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย 57100

School of nursing, Mae Fah Luang University, Chaing Rai, Thailand. 57100

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เก็บข้อมูลแบบภาพตัดขวางเพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยทำนายพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการทักษะด้านการคิดเชิงบริหารเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยทั้งเพศหญิงและชายรวมถึงผู้ปกครองของเด็กทุกคนจำนวน 396 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยและแบบสอบถามพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการทักษะด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง 2) การรับรู้ประโยชน์ 3) การรับรู้อุปสรรค 4) การรับรู้ความสามารถ 5) อารมณ์ความรู้สึก และ 6) การสนับสนุนของครอบครัว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบพัฒนาการทักษะด้านการคิดเชิงบริหารเด็กปฐมวัย อายุ 2 -5 ปี 11 เดือน 29 วัน และพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทักษะด้านการคิดเชิงบริหารอยู่ในระดับปานกลาง (M 3.28, SD 0.68) และพบว่าพฤติกรรมของผู้ปกครองด้านการรับรู้อุปสรรคเป็นตัวทำนายการส่งเสริมพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีการผันแปรการส่งเสริมพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารร้อยละ 43.2 ($R = 0.686$, $R^2 = 0.432$, $p < 0.001$) แสดงให้เห็นว่าการรับรู้อุปสรรคของผู้ปกครองมีระดับสูงมีอิทธิพลทางลบจึงเป็นตัวขัดขวางการส่งเสริมพัฒนาการทักษะด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย

คำสำคัญ: ปัจจัยทำนาย, ทักษะการคิดเชิงบริหาร, ผู้ปกครอง

Corresponding Author: *E-mail : usa_thohinung@hotmail.com

วันที่รับ (received) 27 มี.ค. 2563 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 21 พ.ค. 2563 วันที่ตอบรับ (accepted) 29 มิ.ย. 2563

Abstract

This research was cross-sectional study aimed to predict the parental behaviors and related factors promote to development of executive functions skills among early childhood in Chaingrai province. The multistage random sampling technique was used and 396 Thai early childhood and their parents were recruited in this study. The research instruments included the executive functions development assessment form and the behavioral questionnaire for promoting early childhood development, consisting of 1) personal information 2) perceived benefits of action 3) perceived barriers to action 4) perceived self-efficacy 5) activity-related affect and 6) family support. Data were analyzed by using descriptive statistics and stepwise multiple regression.

The results showed that early childhood age between 2-5 years 11 months 29 days had a moderate level of develop executive functions skills and the behavior of the parents for promoting executive functions development had a middle level (M 3.28, SD 0.68). Parental behaviors of perceiving the barriers to action was the significantly predictor of the development of executive functions skills among childhood ($R = 0.686$, $R^2 = 0.432$, $p < 0.001$), which showed that parents' perceived barriers had a high level, affected to promote executive functions development. Therefore, these findings suggested that providing knowledge of executive functions for parents is vital intervention for reducing the perceived barriers and improve executive functions outcome.

Keywords: predictive factors, executive functions skills, parents

บทนำ

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของนานาชาติประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงวัยที่สำคัญของชีวิต¹ ในการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทักษะด้านการคิดเชิงบริหาร (EF) ช่วยในการวางรากฐานให้เด็กมีทักษะด้านการคิด ตัดสินใจ และสามารถกำกับตนเองไปสู่เป้าหมายความสำเร็จของชีวิต พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ เป็นการลดปัญหาและลดผลกระทบต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต แต่ในปัจจุบันจากรายงานของสถาบันวิจัยระบบสุขภาพ พบเด็กไทยมี EF ลำบากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 36.5² และมีรายงานขององค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF)³ รายงานว่าในประเทศที่กำลังพัฒนา พบวัยรุ่นที่มีปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากในวัยเด็กไม่ได้รับการส่งเสริม EF และเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจึงมีแนวโน้มติดบุหรี่ ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและเรียนหนังสือไม่จบ ในสหรัฐอเมริกาพบว่าเด็กที่มีพัฒนา EF ดี จะเป็นเด็กที่มีจิตสาธารณะ ชอบช่วยเหลือ แบ่งปันและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน มีสุขภาพดี มีชีวิตครอบครัวที่ราบรื่นและมีอายุยืน แต่ในทางตรงข้ามพบว่าเด็กที่ไม่ได้รับการส่งเสริม EF มีแนวโน้มเรียนหนังสือไม่จบ การศึกษาและประสบปัญหาในการใช้ชีวิต⁴ ซึ่งสอดคล้องกับ

ประเทศไทยที่พบปัญหาของวัยรุ่นที่ปรากฏในสังคม เช่น ปัญหาในการใช้ชีวิต ชอบดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ติดยาเสพติด รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร จากรายงานว่ามีเยาวชนติดยาเสพติดร้อยละ 19.55 ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรร้อยละ 12.8 และมีคดีก่อความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนประมาณ 100 คดีต่อเดือน⁵

จากปัญหาดังกล่าวการส่งเสริมให้เด็กมี EF จึงมีความสำคัญอย่างมากและต้องเริ่มตั้งแต่แรกเกิด แต่จะให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ ช่วงอายุ 1-6 ปี เพราะเป็นช่วงที่สมองส่วนหน้า มีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพที่มากที่สุด^{6,2} ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเด็กทุกช่วงวัยให้เติบโตเป็นคนดี มีคุณภาพ มีความสุข มีความคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ ทำประโยชน์ให้สังคมและประสบความสำเร็จในชีวิต⁷

การคิดเชิงบริหาร (Executive Functions: EF) คือ การทำหน้าที่ระดับสูงของสมองส่วนหน้า มีหน้าที่ในการควบคุมอารมณ์ ความคิดและการกระทำจนเกิดพฤติกรรมที่มุ่งสู่เป้าหมาย ประกอบด้วยด้านความจำ (Working

Memory) การยับยั้งคิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control) การยืดหยุ่นความคิด (Shift หรือ Cognitive Flexibility) การควบคุมอารมณ์ (Emotional control) และการวางแผนจัดการ (Plan/Organize) ถ้าเด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการประเมินและได้รับการส่งเสริมให้มี EF ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับพัฒนาการด้านสติปัญญาได้ จึงส่งผลสำเร็จต่อการศึกษาของเด็ก⁸ นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กมีความยืดหยุ่นความคิด และมีการควบคุมอารมณ์ดี ทำให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้และส่งผลต่อหน้าที่ทางสังคม^{9,6} นอกจากนี้ยังสามารถเข้าสังคมเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและบุคคลอื่นทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตและหน้าที่การงานได้ในอนาคต¹⁰ ทักษะ EF จึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนากระบวนการคิดของเด็กปฐมวัย และส่งผลถึงการเป็นผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต¹¹ จึงมีหน่วยงานต่าง ๆ พยายามขับเคลื่อนการส่งเสริมการพัฒนาทักษะ EF อย่างต่อเนื่อง

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ามีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอยู่บ้างแต่ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาทักษะ EF ในเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจประเมินทักษะ EF ในเด็กปฐมวัยและศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองและปัจจัยทำนายพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการทักษะ EF เด็กปฐมวัย โดยใช้ทฤษฎีของเพนเดอร์ (Pender)^{12,13} พัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยซึ่งคาดว่าจะสามารถนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนในการพัฒนาทักษะ EF ให้เด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทักษะ EF สมวัยและลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการทักษะ EF เด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการทักษะ EF เด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง

คำถามการวิจัย

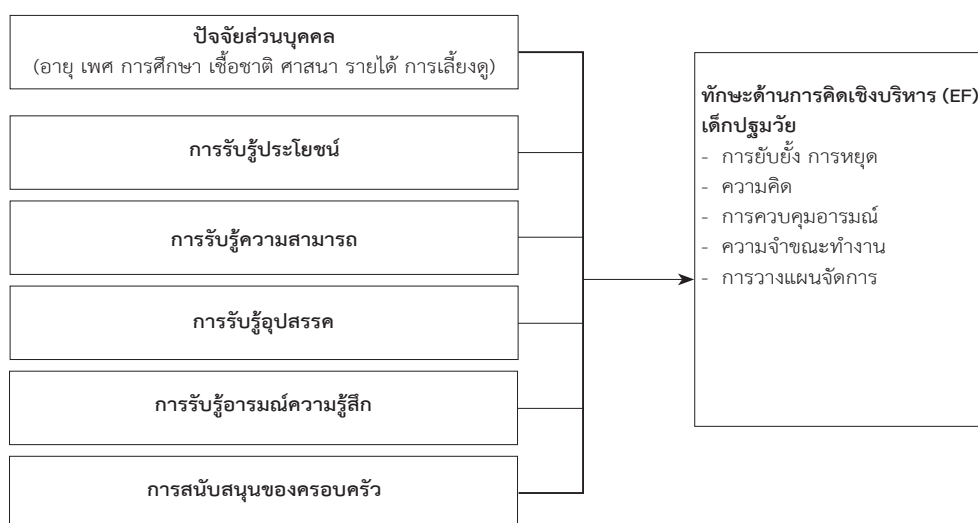
พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการทักษะ EF เด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง (การรับรู้ประโยชน์ อุปสรรค ความสามารถ อารมณ์ความรู้สึกและการสนับสนุนทางสังคม) ทำนายทักษะ EF เด็กปฐมวัยหรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

พฤติกรรมของผู้ปกครอง ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ อุปสรรค ความสามารถ อารมณ์ความรู้สึกและการสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมทำนายการส่งเสริมพัฒนาการทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษานี้ใช้กรอบแนวคิดโนร่า เจ เพนเดอร์ (Nola J. Pender) ในการอธิบายคำทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพประกอบด้วย 1) ลักษณะเฉพาะและประสบการณ์ของบุคคล 2) อารมณ์และความคิดที่เฉพาะกับพฤติกรรม ที่ส่งผลต่อ EF ของเด็ก 5 ด้าน คือ ด้านการยับยั้งหรือการหยุด ด้านความคิด ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านความจำขณะทำงาน และด้านการวางแผนจัดการ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นวิจัยที่ศึกษาแบบภาพตัดขวาง (Cross-sectional study)

ประชากร คือ ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 2- 5 ปี 11 เดือน 29 วัน ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ที่มารับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 396 คน เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 2- 5 ปี 11 เดือน 29 วัน (นับอายุเด็กถึงวันที่ร่วมโครงการ) และมีผลการประเมินทักษะ EF โดยใช้แบบประเมินพัฒนาการ EF (MU.EF-101, 102) ทั้งเพศหญิงและเพศชายและผู้ปกครองของเด็กทุกคนที่ยินยอมเข้าร่วมโครงการและสามารถร่วมโครงการจนเสร็จสิ้นโครงการ

เครื่องมือวิจัย

1. แบบประเมินพัฒนาการด้าน EF เด็กปฐมวัย (MU.EF-101 และ MU.EF-102) เป็นเครื่องมือของ รศ.ดร.นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล ที่ได้รับการพัฒนาและหาค่า เกณฑ์มาตรฐานเครื่องมือประเมิน EF ในเด็กปฐมวัย มีทั้งหมด 64 ข้อ ซึ่งทีมผู้วิจัยได้ผ่านการอบรมการใช้เครื่องมือและได้รับการอนุญาตให้ใช้เครื่องมือในงานวิจัยนี้ โดยเริ่มจากทีมวิจัย ดำเนินการจัด Work shop การใช้เครื่องมือให้กับคุณครู ที่ดูแลเด็กมาแล้วอย่างน้อย 3 เดือน หลังจากนั้นให้คุณครู เป็นผู้ประเมิน โดยให้คุณครู 2 คนที่อยู่ในห้องเดียวกันประเมินเด็กในห้องแล้วนำมา หาค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability: IRR) โดยใช้สถิติแคปปา (Kappa Statistics)

2. แบบสอบถามพฤติกรรมของผู้ปกครองในการ ส่งเสริมพัฒนาการทักษะ EF เด็กปฐมวัย ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนา เครื่องมือจากคู่มือการพัฒนาทักษะด้านการคิดเชิงบริหาร ภูมิคุ้มกันชีวิต¹⁴ และโมเดลเชิงนิเวศวิทยากับการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมสุขภาพ¹⁵ ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 46 ข้อ มีเกณฑ์ในการให้คะแนนเป็นลิเคิร์ต (Likert scale) มี 5 ระดับ ข้อคำถามทั้งหมดได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของ เนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านและการตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.56

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ได้รับการรับรองด้านจริยธรรมการ วิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2562 (COA: 333/2019) รหัสโครงการวิจัย (EC 19281-19) และผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยทำการ ขออนุญาตผู้ปกครองของเด็กที่เข้าร่วมก่อนเก็บข้อมูล แล้วจึงประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย การเก็บความลับ การลงนามในหนังสือให้ความยินยอม ในการเข้าร่วมโครงการวิจัยรวมถึงการนำเสนอผลงาน ในภาพรวมและมีสิทธิที่จะถอนตัวออกจากโครงการวิจัย เมื่อใดก็ได้ การถอนตัวจากโครงการไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อสิทธิต่าง ๆ ที่พึงได้รับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการวิจัยหลังจากได้ผ่านการรับรอง ด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง โดยมีขั้นตอนเป็นรายสัปดาห์ดังต่อไปนี้

สัปดาห์ที่ 1 ทีมผู้วิจัยประสานงานกับพื้นที่ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหมด 18 แห่ง เพื่อเข้าดำเนินการวิจัย

สัปดาห์ที่ 2-4 ทีมผู้วิจัยเข้าพื้นที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 18 แห่ง เพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัยและ จัดทำ Work shop ในแต่ละศูนย์ฯ

สัปดาห์ที่ 5-12 เริ่มประเมินพัฒนาการทักษะ EF ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 18 แห่ง โดยมีคุณครูที่ผ่านการเข้า Work shop กับทีมวิจัยร่วมเก็บข้อมูลแล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (IRR)

สัปดาห์ที่ 13-16 ทีมผู้วิจัยนำผลการประเมิน พัฒนาการทักษะ EF ที่ได้ทำการประเมินและผ่านการหา ความเชื่อมั่น (IRR) แล้วนั้นมาวิเคราะห์หาพัฒนาการทักษะ EF ของเด็ก

สัปดาห์ที่ 17-24 ทีมผู้วิจัยเข้าพบผู้ปกครองเด็ก ทุกคนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 18 แห่ง เพื่อขออนุญาตและ ชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัยพร้อมกับลงลายมือชื่อ เพื่อยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้วจึงเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ปกครอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ข้อมูลลักษณะประชากรใช้คำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและต่ำสุด

2. ทักษะด้านการคิดเชิงบริหารเด็กปฐมวัยใช้ค่า
t-score ตรวจสอบ

3. ปัจจัยทำนายพฤติกรรมกรรมการส่งเสริมพัฒนา
ทักษะ EF เด็กโดยสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ
ทักษะ EF เด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง สรุปผลได้ ดังนี้

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครอง พบว่า
ผู้ปกครองทั้งหมด 396 คน อายุเฉลี่ย 33.24 ปี ความสัมพันธ์
กับเด็กร้อยละ 79.3 เป็นบิดามารดา รองลงมาร้อยละ 20.7

เป็นปู่ย่า/ตายาย ด้านการศึกษา ร้อยละ 39.4 จบชั้นประถม
รองลงมาชั้นมัธยม และปริญญาตรีร้อยละ 37.9 และ 22.7
ตามลำดับ ด้านการประกอบอาชีพร้อยละ 73 มีอาชีพเกษตรกร
และรับจ้าง รองลงมาค้าขายและพนักงานเอกชนร้อยละ 13.8
และ 13.2 ตามลำดับ การมีรายได้ร้อยละ 65.1 มีรายได้
5,000-15,000 บาท รองลงมาไม่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท
และ 15,000-30,000 บาท ร้อยละ 32.3 และ 11.6 ตามลำดับ
และสมาชิกในครอบครัวร้อยละ 63.4 มีสมาชิก 3-5 คน
รองลงมา 6-8 คน และ 1-2 คน ร้อยละ 24.2 และ 12.4
ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ลักษณะทั่วไปของผู้ปกครอง	ผู้ปกครองทั้งหมด 396 (N = 396) จำนวน (ร้อยละ)
เพศ	
- ชาย	112 (28.3)
- หญิง	284 (71.7)
อายุเฉลี่ย = 33.24 ปี (ต่ำสุด = 18 ปี สูงสุด = 60 ปี (M = 33.24, S.D. = 9.86)	
ความสัมพันธ์กับเด็ก	
- บิดา-มารดา	314 (79.3)
- ปู่ย่า-ตายาย	82 (20.7)
การศึกษา	
- ประถม	156 (39.4)
- มัธยม	150 (37.9)
- ปริญญาตรี	90 (22.7)
อาชีพ	
- เกษตรกรและรับจ้าง	289 (73)
- ค้าขาย	55 (13.8)
- พนักงานเอกชน	52 (13.2)
รายได้	
- น้อยกว่า 5,000 บาท	128 (32.3)
- 5,001 - 15,000 บาท	222 (56.1)
- 15,000 - 30,000 บาท	46 (11.6)
จำนวนคนในครอบครัว	
- 1-2 คน	49 (12.4)
- 3-5 คน	251 (63.4)
- 6-8 คน	96 (24.2)

1.2 ผลการประเมินพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารขอเด็กปฐมวัย อายุ 2 - 5 ปี 11 เดือน 29 วัน พบว่ามีทักษะการคิดเชิงบริหารในภาพรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการประเมินทักษะ EF จำแนกตามรายด้านและโดยรวมทุกด้านเป็นค่า T-score

ด้านของพฤติกรรม	ทักษะด้านการคิดเชิงบริหาร (EF)	
	T-score	ระดับ
การวางแผนจัดการ	48.24	ปานกลาง
ความจำขณะทำงาน	46.07	ปานกลาง
การยับยั้งคิด	45.10	ปานกลาง
ควบคุมอารมณ์	54.00	ปานกลาง
ยืดหยุ่นความคิด	54.08	ปานกลาง
ภาพรวมของพฤติกรรม	54.40	ปานกลาง

T-score 40-44 ระดับดี T-score 45-55 ระดับปานกลาง T-score 55-60 ควรพัฒนา

1.3 พฤติกรรมของผู้ปกครองกับการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารพบว่าในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง (M 3.28, SD 0.68) และพฤติกรรมของผู้ปกครองรายด้าน พบว่า การรับรู้อุปสรรคอยู่ในระดับสูง (M 3.81, SD 0.82) รองลงมาการรับรู้ประโยชน์ ความสามารถ การสนับสนุนทางสังคมและอารมณ์ความรู้สึก ระดับปานกลาง (M 2.96, 2.94, 2.90 และ 2.50 ตามลำดับ) (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาทักษะ การคิดเชิงบริหารจำแนกตามรายด้านและโดยรวมทุกด้าน

พฤติกรรมของผู้ปกครอง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	พฤติกรรม
	M	SD	ระดับ
การรับรู้อุปสรรค	3.81	0.82	สูง
การรับรู้ประโยชน์	2.96	0.73	ปานกลาง
การรับรู้ความสามารถ	2.94	0.83	ปานกลาง
การรับรู้อารมณ์ความรู้สึก	2.51	0.92	ปานกลาง
การสนับสนุนของครอบครัว	2.90	1.03	ปานกลาง
พฤติกรรมของผู้ปกครองโดยรวม	3.28	0.68	ปานกลาง

Score 2.51-3.50 ระดับปานกลาง Score 3.51-4.50 ระดับสูงและ Score 4.51-5.00 ระดับสูงที่สุด

2. การศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ อุปสรรค ความสามารถ อารมณ์ความรู้สึกและการสนับสนุนทางสังคม โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า การรับรู้อุปสรรคของผู้ปกครองระดับสูงซึ่งเป็นอิทธิพลทางลบกับการส่งเสริมพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนในการทำนายพฤติกรรมของผู้ปกครอง

ตัวทำนาย	b	Beta	T-value	Sig
การรับรู้ประโยชน์	-	-.310	-.775	.439
การรับรู้อุปสรรค	-.388	-.686	-18.72	.000*
การรับรู้ความสามารถ	-	-.030	-.265	.792
การรับรู้อารมณ์ความรู้สึก	-	.010	0.244	.807
การสนับสนุนของครอบครัว	-	-.034	-.610	.542
ค่าคงที่ constant	49.302		101.793	.001

R = 0.686 R² = 0.432 *p < 0.001

จากตารางพบว่าการรับรู้อุปสรรคเป็นตัวทำนายการส่งเสริมพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และมีการผันแปรการส่งเสริมพัฒนา EF ร้อยละ 43.2 ซึ่งเป็นอิทธิพลทางลบกับการส่งเสริมพัฒนาการทักษะ EF โดยมีค่าถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เท่ากับ .68

การอภิปรายผลการวิจัย

พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการทักษะ EF เด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง

พบว่าผู้ปกครองมีคะแนนพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการทักษะ EF เด็กปฐมวัย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (M 3.28, SD .68) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การรับรู้อุปสรรคของผู้ปกครองอยู่ในระดับสูง (M 3.81, SD .82) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการรับรู้ว่าการให้เด็กไปศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้วคุณครูจะเป็นผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้และการพัฒนาด้านต่าง ๆ ได้ดีกว่าผู้ปกครอง เป็นการเข้าใจว่าการเลี้ยงเด็กให้เก่งให้เป็นคนดี นั้นเป็นหน้าที่ของคุณครู จึงทำให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญในการใช้เวลาว่างร่วมกันกับเด็กซึ่งเป็นการรับรู้ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะ EF เด็กปฐมวัย ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงพบว่าเด็กอายุ 2-5 ปี 11 เดือน 29 วัน มีพัฒนาการทักษะ EF อยู่ระดับปานกลาง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการที่จะส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทักษะ EF ระดับดีถึงดีมาก องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดคือ ผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองเป็นบุคคลที่ดูแลอยู่ใกล้ชิดมีเวลาปฏิสัมพันธ์ มีการสื่อสารที่ดี มีเวลาร่วมทำกิจกรรมกับเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และเด็กได้พัฒนา

ความไว้วางใจ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง มีสุขภาพจิตดีและเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย สอดคล้องกับการศึกษา EF ในเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 2-6 ปี พบว่าเด็กมีพัฒนา EF ค่าเฉลี่ยร้อยละ 74.4 จากการที่บิดามารดาร้อยละ 77.9 มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกับลูกเพียง 1 ครั้ง/สัปดาห์ รองลงมาให้เด็กดูทีวีมากกว่า 2 ชม./วัน ร้อยละ 31.6¹⁶ เช่นเดียวกับศูนย์พัฒนาเด็กของมหาวิทยาลัยฮาวาร์ด¹⁷ ได้อธิบายถึงแนวการจัดการกิจกรรมในการพัฒนาเด็กในวัยนี้ คือการฝึกให้เด็กหัดพึ่งตัวเองมากกว่าการพึ่งคนอื่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียนพบว่าการเล่นมีประโยชน์กับเด็กและเป็นปัจจัยที่สำคัญให้เด็กได้พัฒนาอารมณ์และการเข้าสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ¹⁸ โดยช่วยสร้างกติกากและการจัดสิ่งแวดล้อมให้เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการควบคุมอารมณ์ตนเองของเด็กที่พบว่าเด็กที่ควบคุมอารมณ์ได้สามารถเล่นร่วมกับกลุ่มกับเพื่อนได้ดีและเข้าสังคมได้¹⁹ อธิบายได้ว่าเด็กที่สามารถควบคุมตนเอง ควบคุมอารมณ์ได้ดีเริ่มจากการได้รับความรัก ความอบอุ่น หลังจากนั้นเด็กจะกล้าแสดงออก มีจิตสาธารณะ ชอบช่วยเหลือแบ่งปันและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเมื่อเป็นผู้ใหญ่⁴

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการทักษะ EF เด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง

ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรทำนายที่สามารถทำนายพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการทักษะ EF เด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) คือ พฤติกรรมรับรู้อุปสรรคของผู้ปกครองอยู่ในระดับสูงซึ่งเป็นอิทธิพลทางลบกับการส่งเสริมพัฒนาการทักษะ EF โดยมีค่าถดถอยพหุคูณแบบ

ขั้นตอนเท่ากับ 0.68 ($R = 0.686$) จากผลการวิจัยสามารถอธิบายได้ว่า การรับรู้อุปสรรคเป็นการรับรู้ถึงสิ่งขัดขวางที่ทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถปฏิบัติพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการทักษะ EF เด็กได้ซึ่งอุปสรรคดังกล่าวประกอบด้วย อุปสรรคภายใน ได้แก่ ความไม่รู้ ไม่เข้าใจ ไม่มีเวลา และอุปสรรคภายนอก ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจ รายได้น้อย ไม่มีเงินและไม่สะดวก เป็นต้น¹² ซึ่งสอดคล้องกับศึกษาการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในนักเรียน²⁰ ที่พบว่า การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคอยู่ระดับสูงจึงมีพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวานชนิดที่ 2 หรือในทางกลับกันถ้าการรับรู้อุปสรรคในระดับปานกลางหรือระดับต่ำ ทำให้การป้องกันหรือการส่งเสริมสุขภาพดีขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนของนักเรียนชั้นประถม²¹ ที่พบว่า การรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพของนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เด็กนักเรียนจึงมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทักษะ EF ในระดับดีถึงดีมากนั้น พฤติกรรมของผู้ปกครองจึงมีบทบาทสำคัญที่สุด เพราะการพัฒนาทักษะ EF เป็นการพัฒนาของสมองส่วนหน้าในการควบคุมอารมณ์ ความคิดและการกระทำในเด็ก ซึ่งต้องอาศัยผู้ปกครองที่ต้องมีความรู้ ความเข้าใจที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก โดยผู้ปกครองเป็นผู้เริ่มกิจกรรมการเล่นหรือกิจกรรมตามวัย ให้การสนับสนุนแล้วจึงค่อยๆ ลดความช่วยเหลือลงซึ่งเป็นการฝึกให้เด็กได้ใช้ทักษะ EF ของตัวเองเพิ่มขึ้น²² ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าเมื่อผู้ปกครองที่มีการรับรู้อุปสรรคอยู่ในระดับสูงย่อมมีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยน้อยลง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาทักษะ EF ให้เด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ด้านบริหาร

ผู้บริหารที่รับผิดชอบในการดูแลเด็กปฐมวัย สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือในโรงเรียนเตรียมอนุบาล เพราะการพัฒนาทักษะ EF เน้นการทำกิจกรรมการเล่นให้เด็กได้ใช้จินตนาการมากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนและโดยเฉพาะเด็กอายุ 3-6 ปี ที่เหมาะกับการพัฒนาทักษะ EF มากที่สุด

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน

คุณครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/โรงเรียนเตรียมอนุบาลสามารถใช้ข้อมูลอ้างอิงเพื่อจัดกิจกรรมให้เด็กในชั้นหรือจัดกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้เข้าใจว่าการส่งเสริมทักษะ EF สามารถทำได้ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน

3. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

พยาบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแลเด็กปฐมวัยสามารถใช้ในการวางแผนเพื่อส่งเสริมเด็กปฐมวัยระหว่างรับการรักษาในโรงพยาบาลหรือให้คำแนะนำผู้ปกครองก่อนกลับบ้านเพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็ก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมการพัฒนาทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัย

2. ศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมของผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองมีแนวทาง มีความรู้ความเข้าใจ และลดการรับรู้ที่เป็นอุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการทักษะ EF ให้กับเด็กปฐมวัย

References

1. Hockenberry MJ. Wong's nursing care of infants and children. 10th ed. St. Louis: Mosby; 2015.
2. Chutabhakdikul N, Thanasetkorn P, Lertawadatrakul O. Tool development and evaluation criteria for assessment of executive function in early childhood. Nakhonpathom: Institute of molecular biosciences, Mahidol university publishing; 2017. (in Thai)
3. Unicef. Thailand urgently needs to empower its young people with the knowledge and skills they need in order to shape the future of the nation. Bangkok: Unicef Thailand; 2019. (in Thai)

4. Qian Y, Shuai L, Chan RC, Qian QJ, Wang Y. The developmental trajectories of executive function of children and adolescents with attention deficit hyperactivity disorder. *Research in Development Disabilities* 2013; 34(5):1434-45.
5. The Office of the Narcotics Control Board of Thailand. Trend of drug situation of Thailand. Bangkok: The Office; 2019. (in Thai)
6. Kandal ER, Schwartz JH, Jessell TM, Siegelbaum SA, Hudspeth AJ. Learning and memory. In: Art, editor *Principles of neural science*. 5th ed, USA: McGraw-Hill; 2013. p.665-76.
7. The Office of the National Economic and Social Development Council. National economic and social development. Bangkok: The Office; 2017. (in Thai)
8. McCormack T, Hoerl C. Children's future - oriented cognition. In: Gallego Ortiz A, editor. *Advance in child development and behavior*. USA: Zoe Kruege; 2020.p.215-35.
9. Stephanie MC, Rachel EW, Davis-Unger A. Inhibitory control and emotion regulation in preschool children. *Cognitive Development* 2014; 29:1-16.
10. Serpell ZN, Esposito AG. Development of executive functions: implications for educational policy and practice. *Policy insights from the behavioral and brain sciences* 2016;3(2):203-10.
11. Li Y, Yu D. Development of emotion word comprehension in Chinese children from 2 to 13 years old: relationships with valence and empathy. *PLoS ONE* 2015;10(12):92-112.
12. Pender NJ, Murdaugh CL, Parsons MA. Health promotion in nursing practice. 8thed. USA: Pearson; 2018.
13. Danyuthasilpe C. Pender's health promotion model and its applications in nursing practice. *Songklanagarind Journal of Nursing* 2018;38(2):132-41. (in Thai)
14. Hanmathe S. A guide to executive function promotes life immunity. Bangkok: LRG; 2015. (in Thai)
15. Pantaewan P. Ecological model and health behavior change. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2017;18(2):7-15. (in Thai)
16. Ruksee N. The development of a program for promoting brain skill for executive cognition through sensory integration activities in preschool children. Nakhonpathom: Mahidol university publishing; 2017. (in Thai)
17. The Center on the Developing Child. Enhancing and practicing executive function skills with children from infancy to adolescence. Harvard University: The Center; 2014.
18. Sonsee S, Chaimongko N, Pongjaturawit Y. Factors associated with maternal behavior in promoting play for their preschool children. *Journal of Phrapokklao Nursing College* 2017;28(1):90-9. (in Thai)
19. Aungkraprasatchai W, Wonginjun S, Pongjaturawit Y. Predictors of health status of preschool children. *The Journal of faculty of nursing of Burapha university* 2018;26(3): 52-61. (in Thai).
20. Jindawattanawong A, Piaseu N, Nintachan P. Relationship between health belief perception and type 2 diabetic preventive behaviors in high school students. *Rama Nurse J* 2012; 18(2):58-69. (in Thai)
21. Wipulakorn A, Kapheak A, Tamud P, khumphoo P. Health-belief perception and behaviors to prevent iodine deficiency disorder. *Lampang med J* 2019;40(2):60-70. (in Thai)
22. Chutabhakdikul N. Equipping children for thailand 4.0: real-world practice. Nakhonpathom: Mahidol university publishing; 2018. (in Thai)